

SCHLUMBERGER, M. Gustave
(1844-1929)

Fransız tarihçisi, nümismat.

10 Ekim 1844'te Gebweiler / Elsass'da sanayici bir ailenin çocuğu olarak dünyaya geldi. Temel eğitimin ardından 1863 yılında Paris'te tıp eğitimine başladı. 1870'te Alman-Fransız savaşında sıhhiye olarak görev yaptı. Savaşın ardından 1871'de Paris'e döndü ve 1872'de solunum yolları üzerine yaptığı çalışmasıyla tıp doktoru unvanını aldı. Daha sonra Kuzey Afrika, Suriye, Anadolu, İspanya, Portekiz ve İtalya'ya seyahatler yaptı. Ardından Haçlı seferlerine katılan ülkeler ve Bizans İmparatorluğu tarihi üzerine araştırmalara yöneldi. Société des Antiquaires de France'ın başkanı oldu. 12 Aralık 1884'te Académie des Inscriptions et des Belles Letters'in üyeliğine seçildi. Çalışmalarının ağırlık noktasını Bizans tarihi ve Haçlı seferlerine katılan devletler yanında Fransa nümismatliği ve I. Napoleon'un seferleri teşkil etti. Bizans İmparatorluğu ve Haçlı seferlerine iştirak eden devletlerin literatürde pek yer bulmayan nümismat ve mühür verilerini araştırarak elde ettiği bilgileri ilim âlemine sundu. Yaptığı çalışmalarla tarih bilimine önemli katkılarda bulundu. Schlumberger'in adına 1924'te bir armağan çıkarıldı. 29 Mayıs 1929'da Paris'te öldüğü zaman hem iddialı bir şekilde edebî nesirde hem de geçmişin canlı tasvirini oluşturup kamuya mal eden ender kişilerden biri olarak tarihteki yerini aldı.

Schlumberger'in yazdığı pek çok eser arasında 1884'te İstanbul gezisi sırasında gündelik hayatla ilgili gözlem, izlenim ve derlediği tarih notlarından oluşan İstanbul adalarıyla alâkalı *Les îles des princes, la palais et l'église des blachernes, la grande muraille de Byzance, souvenirs d'orient* adlı eseri (Paris 1884) halkevlerinin İstanbul şubesi tarafından *İstanbul Adaları* adıyla Türkçe'ye çevrilmiş (trc. N. Yüngül, İstanbul 1937), daha sonra *Prens Adaları* ismiyle tekrar yayımlanmıştır (haz. H. Çağlayaner, İstanbul 1996, 2000). 1914'te kaleme aldığı *La siège, la prise et le sac de Constantinople par les turcs en 1453* isimli kitap (Paris 1914) *İstanbul'un Muhasarası ve Zabtı 1453 Sene-i Milâdiyyesi* ismiyle Türkçe'ye çevrilmiş (trc. M. Nahid, İstanbul 1330), daha sonra *İstanbul Düştü Ben Hâlâ Ayakta mıyım? Bir Fethin Anatomisi* adıyla yeniden yayımlanmıştır (çev. Hamdi Varoğlu, İstanbul

M. Gustave
Schlumberger

bul 2005). Bu eser İstanbul'un fethine tipik bir Batılı bakışını yansıtır. Schlumberger, kitabını Bizans ve Batı kaynaklarının hissî ifadelerinin tesirinden kurtulma serinkanlılığını göstermeden yazmıştır. Eseri yazma sebebini açıklarken, fetihle ilgili Fransızca kitapların azlığı yanında o sırada Balkanlar'daki gelişmeler karşısında büyük Kostantin'e halef olanların eski mirası ile Balkan tarihine ait her şeyin kamuoyunu son derece alâkadar etmesi sebebiyle buna katkıda bulunma amacını dahi ileri sürmüştür. Kitabını dönemin Bizans, Venedik ve diğer Batı kaynaklarına dayanarak yazdığını ifade ederken "hârikulâde faciannın ıstıraplı safhalarını" neredeyse saat saat belirten Phrantzes / Francis, Dukas, Chalkokondyles gibi Bizans tarihçilerini esas aldığını belirtmiştir.

Başlıca Eserleri. *Des bractéates d'Allemagne. Considérations générales et classification des types principaux* (Paris 1873); *Les principautés franques du Levant, d'après les plus récentes découvertes de la numismatique* (Paris 1877); *Numismatique de l'orient latin* (Paris 1878); *Le trésor de San'a: Monnaies himyaritiques* (Paris 1880); *Sigillographie de l'empire byzantin* (Paris 1884); *Les îles des princes, la palais et l'église des blachernes, la grande muraille de Byzance, souvenirs d'orient* (Paris 1884); *Un empereur byzantin du Xe siècle, Nicéphore Phocas* (Paris 1890, 1923); *Mélanges d'archéologie byzantine* (Paris 1895); *L'épopée byzantine à la fin du Xe siècle. Guerres contre les russes, les arabes, les allemands, les bulgares; lutttes civiles contre les deux bardas. Jean Tzimiscés. Les jeunes années de Basile II, le tueur de bulgares* (969-989) (Paris 1896); *L'épopée byzantine à la fin du Xe siècle. Second partie: Basile II, le tueur de bulgares* (Paris 1900); *L'épopée byzantine à la fin du Xe*

siècle. Troisième partie. Les porphyrogénètes Zoe et Théodora (Paris 1905); *Soldats de Napoléon: Lettres du commandant coudreux à son frère, 1804-1815* (Paris 1908); *Soldats de Napoléon: Journal de route du Capitaine Robinaux, 1803-1832* (Paris 1908); *Récits de Byzance et des croisades* (I-II, Paris 1916-1922); *Jean de Châteaumorand, un des principaux héros français des arrière-croisades en orient, à la fin du XIVe siècle et à l'aurore du XVe siècle* (Paris 1919).

BİBLİYOGRAFYA :

Mélanges offerts à Monseur Gustave Schlumberger, Paris 1924, I, s. XVII-XXXI; Klaus-Peter Todt, "Schlumberger, Gustave", *Biographisch-Bibliographisches Kirchenlexikon*, Herzberg 1995, IX, 314-316; "En l'honneur de M. Gustave Schlumberger", *Byzantion*, I, Bruxelles 1924, s. 727-728; H. Grégoire, "Gustave Schlumberger", *a.e.*, IV (1927-28), s. 783-787; "Gustave Schlumberger", *Der Grosse Brockhaus*, Leipzig 1933, XVI, 699.

MUSTAFA AYDIN

SCHNEIDER, Alfons Maria
(1896-1952)

Alman arkeologu
ve İstanbul tarihi uzmanı.

Güneybatı Almanya'nın St. Blasien kasabasında doğdu. Liseyi bitirdikten sonra askere alındıysa da sağlığının elverişli olmaması sebebiyle Kasım 1917'de muaf tutuldu. 1918-1921 yılları arasında Freiburg Üniversitesi'nde Katolik teolojisi ve Yakındoğu dilleri okudu ve rahip olarak hayata atıldı. 1925'te rahiplikten ayrılıp hıristiyan sanatı üzerine doktora yaptı. Kendini tamamen arkeoloji-sanat tarihi araştırmalarına vererek Roma ve Sisam adasındaki eski eserler, Tiflis ile Toki arasındaki eski Archaeopolis şehri harabeleriyle ilgili çalışmalar yaptı. Daha sonra araştırmalarını Filistin'de yürüttü, İstanbul ve İznik'teki tarihî eserlerle ilgilendi. 1934'te Freiburg Üniversitesi'nde öğretim üyeliğine başladı ve 1938'de doçentliğe yükseldi. Ertesi yıl Göttingen Üniversitesi'ne geçti; arkasından kısa bir süre için Romanya ve Yunanistan'da askerî tercüman kadrosunda görevlendirildi. 1942'de İstanbul'daki Alman Arkeoloji Enstitüsü'nün başkan yardımcılığına tayin edildi. Ancak 1944'te Türkiye'nin Almanya ile ilişkilerini kesmesi üzerine Göttingen Üniversitesi'ne geri döndü ve aynı yıl içinde profesör oldu.

Schneider, II. Dünya Savaşı'nın ardından İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nde Bizans sanatı okutması için yapılan öğ-